

Hitvallás: a szolgálatról

Emberien szólni az emberiről. Ez a hitvallás, mely a személyes sorsot vezérlő elvek tételes, tömör megfogalmazása. Mások hitvallásának megismerése segíthet, hogy a hétvégi szieszta idején lelkünk utolérje testünket, hogy értelmet nyerjenek a hétköznapiak.

– Nehezen viselem az igazságtalanságot, vagy ami számomra annak látszik – jelenti ki *Kaltenbach Jenő*, a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok Szegedről indult országgyűlési biztosja (képünkön). – Ebből már gyerekkoromban is származott némi konfliktusom. És mivel az igazságtalanságok elszenvetői jellemzően a gyengék, a kiszolgáltatottak, innen már szinte természetes, hogy merre vezet az út. Ez azonban csak későn, jóval túl a harmincon tudatosult bennem, hiszen nem tudatosan választottam pályát. Jogász, ha úgy tetszik, az igazság szolgálója úgyszólván véletlenül lettem. Ma mégis úgy tűnik, hogy valamiféle fel nem ismert predesztináció, sorsszerűség irányította a lépéseimet. Ráadásul a jogászársadalom gondolkodására – tapasztalatom szerint – nem is jellemző ez a gondolkodásmód. Ha a szakma felé mozgók motivációira kérdez-

nék, ez a szempont aligha kapna jelentős szerepet. Nálunk a jogász sokkal inkább a hatalom embere, mint a gyengék védelmezője és az egyetemi tanulmányok ezt a meggyőződést, vagy inkább szemléletet megerősíteni látszanak. Pedig a magyar nyelv páratlan pontossággal nevezi igazságszolgáltatásnak, amit a bírósági tesz, de ugyan hány bírósági ítéletet megerősíteni látszanak. Pedig a magyar nyelv páratlan pontossággal nevezi igazságszolgáltatásnak, amit a bírósági tesz, de ugyan hány bírósági ítéletet megerősíteni látszanak. Pedig a magyar nyelv páratlan pontossággal nevezi igazságszolgáltatásnak, amit a bírósági tesz, de ugyan hány bírósági ítéletet megerősíteni látszanak.

Találó idézetekkel megspékelt, *Negyven pillanat* című albumában mutatja be Pál-Molnár Elemér azokat a fotókat, melyeket Európában és Dél-Amerikában készített. A Szegedi Tudományegyetem Ásványtani, Geokémiai és Kőzettani Tanszékének vezetőhelyettese vulkanológiai, geológiai tanulmányútja, hegymászó expedíciója érdekességeiről szívesen mesél.

A Kárpátok hegyei közt felnőtt, épp az ötödik ikszbe lépett Pál-Molnár Elemér – mint fogalmaz – világlátásban másszótt, még gyerekként jutott fel a Békás-szoroshoz: nem csoda, hogy egyetem hallgatóként a sziklamászás lett a hobbi, később pedig a magashegyi expedíciók ízére kaptak rá. Azt mondja, egy ilyen „túra” sorsa mindig a fejekben dől el, ugyanis tízezer méter magasban egy ecuadori vagy egy argentin hegycsúcson az ember a kínzó oxigénhiány miatt gyorsan eljut oda, hogy úgy érzi, nem bír tovább menni. A fokozatos akklimatizálódás és sziklamászat mellett így kitarás és vasakarat is szükséges a hófödte kúpok meghódításához.

Lávafolyó közelről

Vulkanológiai, geológiai kutatásaihoz megfelelő terepet Európában csak Olaszország nyújt, így évente legalább kétszer utazik oda néhány hallgatójával különféle vizsgálatokat végezni – és nem mellékesen: fotózni. Azt mondja, az Etnán látott már egy méterről is lávafolyókat, amiből az élelmes helyi vállalkozók speciális szerszámokkal mérítenek,

A SZEGEDI HEGYMÁSZÓ-GEOLÓGUS MÁR A HIMALÁJÁRA KÉSZÜL

Kövekért a tűzhányókig

Az argentin–chilei határon lévő Maiput meghódította a szegedi geológus FOTÓ: PÁL-MOLNÁR ELEMÉR

majd azonnal formába is öntik – hogy a turisták aztán jó pénzért örüljenek neki.

– Miközben egy-egy nagyobb kódarab elhúz a fejed fölött, előlről leégsz, hátulról pedig megfagysz. Fényképezni viszont csak éjjel, a dermesztő hidegben érdemes – vallja a fotós eltökéltségével.

– Félpercenként volt egy-egy kitörés, a hamu pedig minden ellepelt, amikor a kráter közelébe értünk – meséli a szegedi geológus legutóbbi „túrájáról” a Sangay-on, ami Ecuador és egész Dél-Amerika egyik legaktívabb vulkánja. Védősíkat ugyan viseltek, a mérgező kipárolgások ellen védő gázmaszkot azonban nem vittek magukkal.

Veszélyes kíváncsiság

Ilyenkor a veszélyérzetet legyőzi a szakmai kíváncsiság. A hegy ráadásul az őserdő közepén, kétszáz méteres fütengerből álló „köderdőben” helyezkedik el, ahová csak a hegylábáig kétételes út vezet: ők voltak az első ma-

Maipu

Az egyetemi oktató – aki májusra már a himalájai expedíciót szervezi – fotózik, de csúcskögyűteménnyel is rendelkezik. Amikor az első magyar Maipu-expedíció a vulkánt megmászta, az oxigénhiány miatt Pál-Molnár Elemér elfelejtett követ vinni magával, így félúton megfordult, és visszament érte. Ezért ő az argentin–chilei Maipu első és második magyar mászója is.

gyarok, akik ezt megtették. Később – a mászás után – leereszkedtek az Amazonas-medencébe is, ahol az orchideaadókból a krokodiloktól a tapírig számos állatfajjal „összefutottak”, és kismajmok ugráltak rájuk az óriási fák ágairól.

Nyugalom, nyomor

Az egyetemi adjunktus szerint egyébként dél-amerikai utat lehetetlen itthonról szervezni, kint kell hozzá kapcsola-

tokat építeni, teherhordókat bérelni – és persze hozzászokni a helyiek „kényelmes” mentalitásához. Az ecuadoriak – akiknek nagy része kecsua indián – ugyanis nem túl aggodalmaskodók: a vulkánok közelében megtanultak együtt élni az állandó veszéllyel. Nemcsak fővárosuk, Quito épült vulkánra, de még leghíresebb hévízes fürdőhelyük is egy tűzhányó lábánál található.

A kecsuák nem igazán kedvelik a „gringókat”, azaz a fehér észak-amerikaiakat, de amint kiderül, hogy az utazó egy kis európai országból érkezett, rögtön nagyon barátságosak és segítőkészek lesznek. A származás tisztázásával sikerülhet elkerülni azt is, hogy a főváros utcáin fényes nappal kirabolják az embert – ami egyébként jellemző pénzkereseti útja a nyomorgó lakosságnak. Egy dél-amerikai expedícióban – mondja a szegedi utazó – a repülőjegy és a teherhordók bére a legdrágább, az étkezés szinte fillérekbe kerül.

TOMBÁCS RÓBERT

A FIZIKA ÉVSZÁZADAI

A fény hullám és részecske is

A fizika évének részeként folytatódik a tudományt népszerűsítő előadások sorozata Szegeden. Október 24-én, hétfőn 17 órakor a Kvantummechanikáról tart előadást dr. Benedict Mihály, a szegedi egyetem Elméleti Fizikai Tanszék decense (képünkön) az orvoskar Dóm téri oktatási épületében.

A kvantummechanika születésnapjának 1900. december 14-ét tartjuk, amikor Max Planck a Porosz Tudományos Akadémián tartott előadásában egy akkor teljesen szokatlan föl-tételezést tett, amit ma kvantumhipotézisnek nevezünk. Ebből kiindulva 1905-ben Albert Einstein rámutatott, hogy a fény, amiről addig mindenki úgy gondolta, hogy kizárólag hullámként terjed, bizonyos körülmények között részecskeként is viselkedhet, ezek a fénykvantumok, vagy fotonok. A XX. században kiderült, hogy a kettős természet nemcsak a fényre, hanem az anyag más fajtáira is jellemző, sőt minden anyag mutat egyszerre részecske- és hullámtulajdonságokat is. Az ilyen furcsaságok miatt a kvantumfizika összeegyeztethetetlen a korábbi világképpel, ezért a múlt században számos tudós, köztük elsősorban éppen Einstein – aki a fénykvantumok bevezetésén túl sok más vonatkozásban is hozzájárult a kvantumelmélethez – elégedetlen volt azzal a fogalomrendszerrel, amelyet az elmélet használ. Az előadó értékelni kívánja a kvantum leírásnak a klasszikus nézőpont szempontjából nézve különös voltát, foglalkozik azokkal a kételyekkel, amelyeket Einstein és mások megfogalmaztak, és bemutatja, hogy milyen kísérletek segítettek ezeknek az elvi kérdéseknek a tisztázásában.

Dr. Benedict Mihály egyetemi tanulmányait Szegeden végezte, majd az SZTE Elméleti Fizikai Tanszékén kezdte oktatói és tudományos tevékenységét, ahol azóta is dolgozik, jelenleg egyetemi docensként. Több ezer hallgatót tanított, korábban elektrodinamikát, relativitáselméletet, optikát adott elő, jelenleg kvantummechanika és kvantuminformatica előadásokat tart. Kutatási területe a kvantumelmélet és a kvantumoptika, melynek nemzetközileg számon tartott tudósa. Mintegy száz tudományos publikáció, egy angol nyelvű monográfia, és több egyetemi jegyzet szerzője. Dolgozott Leningrádban, a Max Planck Kvantumoptikai Intézetben Garchingban, a Durhami Egyetemen, Antwerpenben és Cuernavacában, Mexikóban. Tanítványai közül hallgatóként többen szereztek az OTDK-n első helyezést, doktorandusz hallgatói és PhD fokozatot szerzett tanítványai Magyarországon és külföldön is dolgoznak tudományos intézetekben. Tagja az MTA Spektroszkópiái bizottságának, és az Európai Fizikai Társulat Tanácsának.

Hétféje a játszótéren

Ismert szegedieket, illetve a közélet, a kultúra és a gazdaság jeles Csongrád megyei képviselőit kérdezzük sorozatunkban arról, milyen programot választanak maguknak a hétfégen, s azt szívesen ajánlják-e másoknak is. Nem mulasztjuk el azt sem megtudakolni, általában mivel töltik a szombatjukat és a vasárnapjukat.

– Otthoni kertészkedést terveztem, és a Mars téri bevásárlás sem maradhat el. Na, és „Gergőzni” fogok egészen biztosan – tűnődik hétféje programjára gondolva *Ladányi Miklósné Szarvas Ibolya*, megyei vezető védőnő. Egy szem hároméves unokájával a máltai játszótéren töltik legszívesebben az időt.

– A játszótér és a park a közös játéka, ott csak *Gergőre* figyelek – meséli kettejük együtt töltött óráiról. – Alig tudott még beszélni, amikor már azt kérte: Mama, beszéljessünk! Azóta különösen gyakran jut eszembe édesanyám, akitől először hallottam, hogy egy kisgyerekekhez

nagyon sokat kell beszélni. A fővédőnő az anyukákkal is szívesen társalog a játszótéren. Sok visszajelzést kap tőlük, hogy mennyire érthetően magyarázták el a teendőket a kolleganőik. Játék után odahaza jöhet az ebéd, Gergő rajong a nagy főztjéért: odavan a sűrű zöldséglevesért, és két palacsintát is beforogtatja. Ladányi Miklósné a tészta alá almát reszel, ettől válik igazán könnyűvé, zamatossá. Recepteket régi szakácskönyvekből válogat. Legutóbb a család kedencéhez, a sajtos pogácsához talált új fogást: időt takarít meg a kelt tészta három hajtogatása helyett két dupla hajtás alkalmazásával.

– A hétféje ebédekhez friss hús és zöldség a piacról kerül az asztalra. Vágott virágokat és cserepes növényeket is örömmel vásárolok. Panellakásban, sajnos csak cserépből és erkélyládában kertészkedhetem, de szívesen ápolom a duplaszirmú futómuskátlikat – enged bepillantást az otthoni elfoglaltságaiba. – Legbüszkébb mégis a minden évben virágzó flamingómra vagyok. A titka, hogy állott vízzel öntözöm, és néha megfürösztöm.

D. T.

ÚTILAPU

A megye legmagasabb pontja

Öttömöst nem szabad kihagynia a természeti értékek csodálóinak. Sem annak, aki busszal megy, sem annak, aki kerékpárral, vagy részben gyalog. Természeti, kulturális értékekben egyaránt gazdag a település -, s itt található a megye legmagasabb pontja.

Mind több érdeklődőt vonz az Öttömösi Erdőpuszta Tájháza és Erdei Iskola – mondja Molnár Ibolya, az intézmény menedzser. Szeged felől jöve, a pusztamérgesi elágazásnál kell az öttömösi buszról leszállni. Terepi vezetést, erdőjárásat éppúgy „rendelhetünk”, mint népi foglalkozásokba való bevezetést, előadásokat az ökológia témakörétől a művészetekéig. A környék igazi őspusztagyep, juhnyájjal, egymást érik a vonuló madárcsapatok, sőt többbezer denevérrajt is láttak már a megfigyelők közül. Kitűnő gombalelőhely is az öttömösi puszta. Étkezést, szállást az erdei iskola, s a Gyarmati-vendégház nyújt.

A gyalogtúrázóknak figyelmébe is ajánlható a környék. Legérdekesebb a bajai busszal jönni a volt Petróczy-iskoláig, a Dobóutányig. Onnan, a két háromszög jelzést követve, gyalog mehetünk, dűlőutakon, fenyvesekben a Módrá-vendégházig. A mintegy 6 kilométeres táv másfél óra alatt teljesíthető – mondja Nagy Zsuzsanna, a Szegedi Vörösmarty SK természetjáró szakosztály elnöke. Elérjük a megye legmagasabb pontját, a csaknem 128 méter magas dombot, a faragott kopjafával. A faluban a Magyar László Afrika-kutatóról elnevezett emlékpark fogad; az öttömösi puszta a Magyar család volt valaha. Az éhezők-szomjazók a boltban, s a vendéglátóhelyen fölfrissíthetik a tartalékokat. Ha még nem elég a gyaloglásból, továbbmehetünk – immár a két négyzet jelzést követve – a hat és fél kilométerre lévő Back-kápolnáig; a vadászbal- eseten egykor elhunyt Begavári Back Ottó emlékére, Szent Erzsébet tiszteletére emeltették. Innen busszal – kifáradva, ugyanakkor élményekkel földúsulva – utazhatunk haza.

F. CS.